

Rozmach a pád Islamského štátu *The rise and fall of the Islamic State*

JUDr. Natália Schneiderová, LL.M.

**Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Ústav medzinárodného
a európskeho práva**

Anotácia

Islamský štát je teroristickou organizáciou, ktorá neoperuje len v oblasti Blízkeho východu, ale má globálny dosah. V čase jej najväčšieho rozmachu v rokoch 2014 a 2015 skupina ovládala a pomerne efektívne vládla až šiestim miliónom ľudí, ale jej teritoriálny vplyv bol v posledných rokoch výrazne oslabený. Skupina však vďaka účinnej internetovej propagande stále oslovuje a naberá nových členov a materiály a videá publikované online slúžia ako inšpirácia pre útoky páchané na celom svete.

Annotation

Islamic State is a brutal terrorist organisation operating not only in the Middle East area, but around the world. During its peak years between 2014 and 2015 the group ruled and rather effectively controlled over six million people, however its territories have nearly diminished now due to coalition strikes. Regardless of this fact, its effective online propaganda still helps them recruit and inspire new members. They also use the internet to publish materials and videos which serve as a basis for terror attacks committed around the world.

Kľúčové slová

Islamský štát, propaganda, terorizmus, islam

Key words

Islamic State, propaganda, terrorism, islam

Úvod

Cieľom tohto príspevku je analýza špecifik fungovania Islamského štátu a dôvodov, ktoré viedli k jeho globálnemu rozmachu a následnému teritoriálnemu (nie však ideologickému) pádu. Prezident Spojených štátov amerických Donald Trump už na konci februára 2019 vyhlásil, že Islamský štát je na území Sýrie úplne porazený (na území Iraku sa tak stalo v roku 2017), no oficiálne potvrdenie zo strany Sýrskych demokratických síl prišlo 23. marca 2019. Treba poznamenať, že nebezpečenstvo zo strany tejto skupiny však nie je vďaka jej efektívnemu spôsobu fungovania a unikátnym taktikám ani zďaleka zažehnané.

Islamský štát je v súčasnosti najznámejšou teroristickou organizáciou, ktorá sa dostala do povedomia širšej verejnosti v roku 2014 v súvislosti s dobytím významných oblastí Iraku a Sýrie a následného vyhlásenia islamského kalifátu, cieľom ktorého bol návrat tzv. zlatého veku a obnovenie vlády nad moslimami v oblasti Iraku a Levanty (v tomto kontexte ide územie Sýrie, Palestíny, Jordánska

a Libanonu). Medzníkom bol 29. jún 2014, kedy bola na extrémistických internetových platformách zverejnená takmer polhodinová nahrávka lídra skupiny Abú Bakr al-Baghdadiho, na ktorej oznamoval vznik islamského kalifátu a samého seba označil za jeho hlavu- kalifa. V rámci svojho príhovoru „kalif Ibrahim“ predstavil víziu čisto Islamského štátu a apeloval na všetkých moslimov, aby sa na tejto vízii podieľali „pretože *hijra* (migrácia) do zeme islamu je povinná“. Novovzniknutý kalifát prezentoval ako štát, kde „Arabi aj ne-Arabi, bieli aj čierni, obyvatelia východu aj západu budú bratia... Ich krv sa premieša a stane sa jednou, pod jednou vlajkou a so spoločným cieľom“. Taktiež oznámil plány na globálnu expanziu: „Toto je moja rada pre vás. Ak sa jej budete držať, dobyjeme Rím a ovládneme svet, ak je to vôľa Alahova“. Niekoľko dní pred vyhlásením kalifátu organizácia dobyla druhé najväčšie mesto Iraku Mosul a definitívne prenikla na medzinárodnú scénu prostredníctvom svojej surovej sily a ničivých ideí.

Podľa propagandy Islamského štátu sa svet momentálne nachádza vo fáze ignorácie, a z tohto obdobia (za ktorým bude nasledovať tzv. „moslimská fáza“) sa môže vymaniť iba prostredníctvom týchto troch krokov: viera, *hijra* (migrácia, príchod moslimov z „neveriacich“ krají späť do ich „pravoverných“ komunít) a džihád (boj za vytvorenie Islamského štátu a jednotného islamského národa).^[1]

Svoje toxické myšlienky toto zoskupenie šíri predovšetkým účinným využívaním internetu – ten slúži aj pri náboře bojovníkov zo zahraničia, ktorí sa buď priamo pridávajú ku skupine a páchajú teroristické činy v jej mene, alebo im propagandistické materiály publikované skupinou slúžia ako inšpirácia. Práve internet a sociálne siete hrali a hrajú rozhodujúcu úlohu pri vzniku a rozmachu Islamského štátu, ktorý je často nazývaný aj „internetový štát“. Treba poznamenať, že aj keď od roku 2017 Islamský štát zaznamenal drvivé územné sraty, nebezpečenstvo z jeho strany stále pretrváva a preto je dôležité pochopiť, ako tento „fenomén“ vznikol a ako funguje, a práve preto sa príspevok sústreďuje najmä na jeho korene, spôsob vládnutia, používané taktiky a finančné záležitosti.

Korene Islamského štátu

Organizácia Islamský štát sa snaží nadviazať na odkaz historicky prvého islamského štátneho útvaru, aj keď v tomto prípade neexistuje jednoznačná odpoveď, kedy tento útvar vznikol.

Väčšina akademikov sa zhoduje, že jeho korene siahajú do čias proroka Mohameda a jeho posledných rokov v Medine (631-632), iní však za prvého skutočného islamského vládcu považujú kalifu Muawiyu, ktorý bol zakladateľom takzvanej umajádskej dynastie a ktorý vládol v rokoch 661-680 s centrom v Mekke, ale svoje teritórium rozšíril o značné územia v Ázii (Sýria, Irak), Afrike (Alžírsko, Maroko) aj Európe (Španielsko, Portugalsko). Rozpory v tejto oblasti existujú najmä z dôvodu nejednotnej definície pojmu štát v islamskom svete, kde sa používajú pojmy ako „*khilafa*“ (kalifát), „*imara*“ (emirát) alebo „*mamlaka*“ (kráľovstvo), ale ich interpretácia sa odlišuje od modernej európskej koncepcie, ktorá sa začala formovať v 18. storočí v dôsledku rozpadu feudálneho systému. Pojem „*dawala*“, ktorý znamená v modernej arabčine štát sa síce používal už od 7. storočia, ale v inom význame. Nejasnosti sa vyskytujú najmä kvôli nedostatočným a čiastkovým informáciám, keďže väčšina písomných prameňov pochádza z 8. až 12. storočia a ich dôveryhodnosť je otázna.^[2]

Súčasný Islamský štát je posledná a najkrvavejšia inkarnácia celosvetového džihádistického prúdu, ktorý bol založený Usamom bin-Ládinom a Ajmanom al-Zawahirim v roku 1998 s reálnou teritoriálnou prítomnosťou. Ide o brutálnu teroristickú organizáciu, ktorá presadzuje salafizmus- striktnú interpretáciu sunnitského islamu bez západných vplyvov a ktorej cieľom je vytvorenie celosvetového kalifátu riadeného islamským právom (šárijou). Jeho korene sa spájajú aj s Abú Musadom al-Zarqawim, ktorý bol hlavou Al-Kájdý v Iraku- skupiny, ktorá sa vyznačovala takou brutalitou, že sa od nej dištancovala aj jej materská organizácia Al-Kájda. Islamský štát, často nazývaný aj ISIS[3], ISIL[4] alebo Daeš[5], je považovaný práve za nástupcu Al-Kájdý v Iraku, pričom jeho vznik sa viaže k rokom 2003 a 2004 a bojom proti americkým a koalíčným silám v Iraku. V roku 2006 sa al-Zarqawi stal terčom amerických leteckých náletov a jeho nástupca Abú Ajub al-Masri zmenil názov organizácie na Islamský štát v Iraku. Po jeho smrti v roku 2010 sa jej lídrom stal Abú Bakr al-Baghdadi.

V súvislosti so začiatkom občianskej vojny v Sýrii v roku 2011 v dôsledku tzv. Arabskej jari, al-Baghdadi vyzval Mohameda al-Jawlaniho- vodcu sýrskej militantnej skupiny Tahrir al-Sham, aby v Sýrii založil džihádistickú skupinu Al- Nusrá, ktorá bude bojovať proti tamojšiemu prezidentovi Baššárovi al-Asádovi. V roku 2013 al-Baghdadi vyhlásil zlúčenie Islamského štátu v Iraku a Al-Nusrá pod spoločným menom Islamský štát v Iraku a Levante- toto zlúčenie však odmietlo jednak vedenie Al-Kájdý, ako aj vedenie skupiny Al-Nusrá a prikázali al-Baghdadimu, aby svoje operácie sústredil výlučne na oblasť Iraku. Ten to neposlúchol a svoj vplyv rozšíril aj na oblasť Sýrie. Vedenie Al-Kájdý sa snažilo pripomenúť členom Islamského štátu sľuby vernosti ich organizácii, ale neúspešne. Islamský štát zároveň deklaroval, že skupina nie je a nikdy nebola pobočkou Al-Kájdý a keďže sa považujú za samostatnú entitu, v minulosti spolupracovali s Al-Kájdou, ale nikdy jej neboli podriadení.[6]

Ako už bolo spomenuté vyššie, v júni 2014 al-Baghdadi vyhlásil vznik islamského kalifátu a názov organizácie zmenil na jednoducho Islamský štát. Zároveň v tomto vyhlásení požadoval absolútnu podporu veriacich moslimov a vyhlásil sa za kalifu a imáma (čiže svetového vodcu moslimov). Jeho stúpenci sa odvolávali na jeho pôvod z kmeňa Quaraysh, z ktorého pochádzal aj prorok Mohamed. Vyhlásenie kalifátu bolo unilaterálne a tešilo sa podpore len úzkeho kruhu moslimov, odmietlo ho aj vedenie Al-Kájdý a al-Baghdadiho označilo za obyčajného vojenského veliteľa.

Hlavnou základňou Islamského štátu bolo sýrske mesto Rakkáh, pričom v čase svojho rozmachu organizácia operovala najmä na severovýchode Sýrie a severozápade Iraku (plus v menších oblastiach na území Líbye), no od konca roku 2015 zaznamenala výrazné teritoriálne straty v dôsledku leteckých náletov a ozbrojených akcií zo strany koalíčných síl vedených Spojenými štátmi americkými. Presné údaje o minulej ako aj nedávnej rozlohe území ovládaných Islamským štátom je zložitá odhadnúť, keďže väčšina týchto území sa nachádzala medzi veľkými mestami (s výnimkou sýrskej Rakkáh a irackého Mosulu) a bola riedko osídlená. Čo sa týka obyvateľstva pod nadvládou skupiny, v čase rozmachu v roku 2014 kontroloval Islamský štát približne šesť miliónov ľudí, v súčasnosti sa tento počet výrazne znížil a ide o niekoľko desiatok osôb, ktoré sú roztrúsené najmä po sýrskej púšti.[7]

Vláda a finančné záležitosti na územiach kontrolovaných Islamským štátom

Aj keď momentálne Islamský štát neovláda žiadne teritóriá, je dôležité analyzovať a pochopiť, ako v nedávnej minulosti vládol na kontrolovaných územiach. Abú Bakr al-Baghdadi vo svojom prejave o

kalifáte v júli 2014 vyzýval všetkých „vedcov, učiteľov, kazateľov, sudcov, lekárov, inžnierov a ľudí so skúsenosťami z administratívy“, aby sa presťahovali na územie kalifátu, keďže tam potrebujú ich vedomosti a skúsenosti. V čase svojho rozmachu medzi letom 2014 a 2015 spravovala kontrolované územie sieť ministerstiev pozostávajúca z úradníkov rôznych kategórií. V roku 2015 bolo vyčlenených na chod „štátu“ dve miliardy dolárov, vrátane 250 miliónov dolárov na operácie v Sýrii a Iraku. Islamský štát sa od začiatku snažil vyvolávať dojem „normálneho štátu“ prostredníctvom administratívnej siete a výdavkov, ktoré tvorili najmä mzdy (každý bojovník Islamského štátu mesačne zarobil pomerne atraktívnych 400 až 600 dolárov), výdavky na infraštruktúru (išlo najmä o zabezpečenie dodávok elektrickej energie a vody) a sociálne veci (časť rozpočtu bola vyčlenená na podporu a dávky pre nemajetných, invalidov, siroty či tých, ktorých blízki zahynuli počas bojov na strane Islamského štátu. Na jeho území fungovali školy, islamský súdny systém, úrad na ochranu spotrebiteľov ako aj lokálna polícia). Islamský štát správu územia rozdelil na dve kategórie- administratívu a služby. Administratíva bola zodpovedná za správu náboženských vecí, súdnictvo, vzdelanie a vzťahy s verejnosťou. Služby zahŕňali humanitárnu pomoc a kľúčovú infaštruktúru. Islamský štát ďalej upozorňoval na svoju povinnosť riadiť tak náboženský, ako aj politický život všetkých moslimov a v súlade s týmto presvedčením Abú Bakr al-Baghdadi predstavuje hlavného náboženského lídra ako aj politického vodcu.[\[8\]](#)

V tejto súvislosti treba spomenúť britský denník The Guardian, ktorému sa v decembri 2015 podarilo obdržať 24-stranový interný manuál Islamského štátu s názvom „Princípy správy Islamského štátu“, ktorý obsahoval návod na obsadzovanie a trénovania ľudí na administratívnych postoch, na vytváranie ďalších ministerstiev, postupy v oblasti vzdelávania, prírodných zdrojov, priemyslu či budovania vzťahov so zahraničím. Tento dokument, ktorý vznikol niekedy medzi júlom a októbrom 2014 taktiež opisuje budovanie tréningových táborov pre vojakov aj veteránov, ktorí budú poučení o „najnovších trendoch v oblasti používania zbraní, vojenského plánovania a vojenských technológií“, zmienené sú aj deti a ich vojenský tréning. Manuál zdôrazňuje potrebu sebestačnosti Islamského štátu prostredníctvom zakladania vlastných nezávislých „tovární pre lokálnu vojenskú a potravinársku potrebu“.

Práve tento dokument ukazuje, že Islamský štát nebol len organizáciou, ktorá je zameraná iba militantne, ale išlo aj o organizáciu, ktorá sa reálne pokúša vládnuť ovládanému územiu s pomerne jasnou víziou do budúcnosti.[\[9\]](#) Aj keď v súčasnosti Islamský štát neovláda žiadne územia, môže ísť len o prechodnú fázu, po ktorej opäť naberie aj reálnu teritoriálnu silu.

Čo sa týka finančných záležitostí, Islamský štát je najbohatšou teroristickou a militantnou organizáciou v dejinách. Najväčším rozdielom medzi finančným fungovaním Islamského štátu a jeho predchodcami je v rozsahu aktivít. Medzi augustom 2008 a januárom 2009 bol Islamský štát v Iraku schopný „vyzbierať“ menej ako milión dolárov za mesiac, v roku 2014 bol schopný vygenerovať podobnú sumu za jeden deň, pričom drvivá väčšina jeho príjmov pochádzala z Iraku.[\[10\]](#) Ide teda o sebestačnú organizáciu, ktorá úspech vo financovaní dosiahla aj vďaka diverzifikácii zdrojov príjmov.[\[11\]](#) Islamský štát získaval zdroje predovšetkým prostredníctvom predaja irackej ropy a zemného plynu, zdaňovania svojich „občanov“, prostredníctvom únosov a požadovania výkupného či plienenia a predaja vzácnych pamiatok a starožitností, ale príjmy získal aj vďaka vonkajšej pomoci. Islamský štát taktiež odcudzil takmer pol miliardy dolárov z centrálnej banky v Mosule, a jeho bojovníci vyplienili aj ďalšie banky a depozity, v ktorých našli zlato a iné drahé kovy.[\[12\]](#)

Treba poznamenať, že príjmy Islamského štátu zaznamenali významný pokles- kým v roku 2014 išlo o takmer dve miliardy dolárov, v roku 2016 to bolo len 870 miliónov dolárov. Aj keď skupina stále získava značné príjmy z nelegálneho obchodovania a vydierania, nedarí sa jej vytvárať nové zdroje príjmov. Ide však o jedinú teroristickú organizáciu, ktorá disponovala vlastným územím, obyvateľstvom a signifikantnými finančnými prostriedkami [\[13\]](#)

Súčasná situácia a vyhliadky do budúcnosti

Je zjavné, že pre Islamský štát a jeho existenciu bol prelomový rok 2014, v ktorom sa dostal do povedomia širokej verejnosti a získal podporu skupín aj v Jemene, Egypte, Alžírsku, Líbyi, Saudskej Arábii, Afganistane a Nigérii- tieto skupiny požívali arabský pojem „wilayah“ (provincia), ktorým davali najavo svoju príslušnosť k širšiemu kalifátu. Teroristické bunky pôsobiace v týchto krajinách sú expertmi stále považované za aktívne bezpečnostné riziko. Počet aktívnych členov Islamského štátu, ktorí sa označujú aj ako bojovníci, ostáva nejasný, ale americké tajné služby odhadujú, že v roku 2018 za Islamský štát stále fyzicky bojovalo okolo 20 000 osôb.[\[14\]](#) V minulosti sa k nim pridávalo aj mnoho zahraničných bojovníkov, no ich počet sa medzi rokmi 2015 a 2016 dramaticky znížil v dôsledku vzdušných náletov koalície a finančných ťažkostí samotnej skupiny. Kým v prvom štvrtroku 2015 prichádzalo na územie Islamského štátu 2000 bojovníkov mesačne, o rok neskôr to už bolo iba 200 bojovníkov,[\[15\]](#) a momentálne sa tento počet odhaduje na pár bojovníkov ročne.

Nábor členov a šírenie propagandy sa uskutočňuje najmä prostredníctvom internetu, a tak je ich komunikácia rýchla a efektívna. Ich brutálne aktivity a vraždy sú často nahrávané na mobilný telefón a rozposlané na sociálne siete, na ktorých majú členovia Islamského štátu silné a sofistikované zastúpenie a slúžia aj ako inšpirácia pre ďalších nasledovníkov organizácie. V apríli 2019 bola na internete uverejnená nahrávka lídra skupiny al-Baghdadiho- ide o jeho prvé video po piatich rokoch, v ktorom zároveň deklaruje, že boj o Bághúz sa skončil, taktiež spomína nedávne teroristické útoky na Srí Lanke či volebné víťazstvo Benjamina Netanujaha v Izraeli. Aj keď autenticita videa nebola potvrdená, tajné služby sa domnievajú, že ide o pravú nahrávku.

Práve spomenutá sýrska enkláva Bághúz bola poslednou baštou Islamského štátu a jej dobytím Sýrskymi demokratickými silami v marci 2019 sa kalifát považuje za zničený- nie však Islamský štát a jeho myšlienky.[\[16\]](#) Táto „post-kalifátová“ fáza bude kritická, mnoho prívržencov skupiny sa len takpovediac stratilo v systéme a čaká na vhodnú príležitosť znovu udrieť, iní sú väznení na území Iraku a ich štáty ich odmietajú prijať, iných zase čakajú formálne súdne pojednávania. Nezodpovedanou ostáva aj otázka rodinných príslušníkov a najmä detí bojovníkov, ktoré sa v celej situácii ocitli nevinne- v tomto prípade ide o výzvy aj z hľadiska medzinárodného práva, keďže obdobná situácia ešte v histórii nenastala. Vojenská porážka kalifátu sa z tohto pohľadu zdá ako tá ľahšia úloha, dôležité bude zabrániť jeho opätovnému sformovaniu sa.

Záver

Islamský štát možno označiť za sebestačnú neštátnu teroristickú organizáciu, ktorá vznikla na troskách rozvráteného politického systému v Iraku a Sýrii a ktorá má svojich priaznivcov naprieč všetkými

kontinentmi. Ide o skupinu, ktorá predstavuje výrazné riziko pre medzinárodnú bezpečnosť a ktorá napáchala škody obrovských rozmerov tak na ľudských životoch, ako aj na materiálnych objektoch. Aj napriek strate územia a výraznej redukcii finančných prostriedkov v dôsledku operácií koaličných síl ide stále o mimoriadne silný a nebezpečný teroristický subjekt s taktikou, ktorá v moderných dejinách nemá obdobu, pričom jeho bunky aktívne operujú aj na území Egypta, Saudskej Arábie, Líbye a Nigérie. Vyhlásenie kalifátu pred piatich rokov netreba podceňovať, nešlo len o prázdne slová, ale o kľúčový a konečný cieľ Islamského štátu. Bývalý prezident Spojených štátov amerických Barack Obama presadzoval stratégiu, ktorej cieľom bolo „oslabiť a postupne úplne poraziť“ Islamský štát prostredníctvom amerických vojenských zásahov a podpory miestnych spojeneckých jednotiek. Takéto operácie prebehli v Iraku, Sýrii aj Líbyi, zároveň Spojené štáty vyvíjali aj diplomatické úsilie a vyjadrili podporu v boji proti Islamskému štátu vládam v Egypte a Nigérii.

Ako už bolo spomenuté vyššie, dobytím sýrskeho Bághúzu sa síce skončila éra kalifátu, zďaleka sa však neskončila éra Islamského štátu, ktorý naďalej vyvíja svoje aktivity a bude trvať dlhé roky, kým sa ho podarí zničiť, a to aj vďaka sektárskemu násiliu a politickým krízam v Iraku, Sýrii, ako aj ďalších krajinách. Vojenské operácie síce oslabili Islamský štát, no nevyriešené politické konflikty a rozbroje môžu byť základom pre opätovné sformovanie sa kalifátu.

Použité informačné zdroje

ATWAN, B.A. 2015. *Islamic state: The Digital Caliphate*. Prvé vydanie. Oakland: UNIVERSITY OF CALIFORNIA PRESS, 2015. s 25

BLANCHARD,C.- HUMUD,C. 2017. *The Islamic State and U.S. Policy*. [online, citované 14-05-2019]. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. Dostupné na internete: <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/1026959.pdf>>

CARIS,C.- REYNOLDS, S. 2014. *ISIS Governance in Syria*. [online, citované 10-05-2019]. MIDDLE EAST SECURITY REPORT. Dostupné na internete: <<http://www.understandingwar.org/report/isis-governance-syria>>

DONNER, F. 2012. *The Articulation of Early Islamic State Structures*. Prvé vydanie. London: ROUTLEDGE, 2012. s.101

HEISSNER, S.- NEUMANN, P.- HOLLAND-MCCOWAN, J.- BASRA, R. 2017. *Caliphate in Decline: An Estimate of Islamic State's Financial Fortunes*. London: THE INTERNATIONAL CENTRE FOR THE STUDY OF RADICALISATION. s. 20

HUMUD,C-PIROG,R.- ROSEN,L. 2015. *Islamic State Financing and U.S. Policy Approaches: Congressional Research Service*. Washington: CONGRESS. 2015. s.17

JEWISH VIRTUAL LIBRARY. 2016. *The Islamic State: Background*. [online, citované 11-5-2019]. Dostupné na internete: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/ISISback.html>>

MALIK, S. 2015. *The Isis papers: leaked documents show how Isis is building a state*. [online, citované 11-5-2019]. THE GUARDIAN. Dostupné na internete: <<https://www.theguardian.com/world/2015/dec/07/leaked-isis-document-reveals-plan-building-state-syria>>

TANEJA, K. 2019. *End of the Islamic State, but not the end of the ISIS*. [online, citované 14-05-2019]. OBSERVER RESEARCH FOUNDATION. Dostupné na internete: <<https://www.orfonline.org/expert-speak/end-of-the-islamic-state-but-not-the-end-of-isis-49249/>>

Poznámky pod čiarou

[1] ATWAN, B.A. 2015. *Islamic state: The Digital Caliphate*. Prvé vydanie. Oakland: UNIVERSITY OF CALIFORNIA PRESS, 2015. s.11

[2] DONNER, F. 2012. *The Articulation of Early Islamic State Structures*. Prvé vydanie. London: ROUTLEDGE, 2012. s.101

[3] Z anglického „the Islamic State of Iraq and Syria“, čiže Islamský štát Iraku a Sýrie

[4] Z anglického „the Islamic State of Iraq and the Levant“, čiže Islamský štát Iraku a Levanty

[5] Arabský akronym Islamského štátu „Ad-dawla al-islamiyya fil-Iraq wa-sham“

[6] BLANCHARD, C.- HUMUD, C. 2017. *The Islamic State and U.S. Policy*. [online, citované 14-05-2019]. CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE. Dostupné na internete: <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/1026959.pdf>>

[7] HUMUD, C.-PIROG, R.- ROSEN, L. 2015. *Islamic State Financing and U.S. Policy Approaches: Congressional Research Service*. Washington: CONGRESS. 2015. s.17

[8] CARIS, C.- REYNOLDS, S. 2014. *ISIS Governance in Syria*. [online, citované 10-05-2019]. MIDDLE EAST SECURITY REPORT. Dostupné na internete: <<http://www.understandingwar.org/report/isis-governance-syria>>

[9] MALIK, S. 2015. *The Isis papers: leaked documents show how Isis is building a state*. [online, citované 11-5-2019]. THE GUARDIAN. Dostupné na internete: <<https://www.theguardian.com/world/2015/dec/07/leaked-isis-document-reveals-plan-building-state-syria>>

[10] JEWISH VIRTUAL LIBRARY. 2016. *The Islamic State: Background*. [online]. Dostupné na internete: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/ISISback.html>>

[11] ATWAN, B.A. 2015. *Islamic state: The Digital Caliphate*. Prvé vydanie. Oakland: UNIVERSITY OF CALIFORNIA PRESS, 2015. s.11

[12] JEWISH VIRTUAL LIBRARY. 2016. *The Islamic State: Background*. [online]. Dostupné na internete: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/ISISback.html>>

[13] HEISSNER, S.- NEUMANN, P.- HOLLAND-MCCOWAN, J.- BASRA, R. 2017. *Caliphate in Decline: An Estimate of Islamic State's Financial Fortunes*. London: THE INTERNATIONAL CENTRE FOR THE STUDY OF RADICALISATION. s. 20

[14] TANEJA, K. 2019. *End of the Islamic State, but not the end of the ISIS*. [online, citované 14-05-2019]. OBSERVER RESEARCH FOUNDATION. Dostupné na internete: <<https://www.orfonline.org/expert-speak/end-of-the-islamic-state-but-not-the-end-of-isis-49249/>>

[15] JEWISH VIRTUAL LIBRARY. 2016. *The Islamic State: Background*. [online]. Dostupné na internete: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/ISISback.html>>

[16] TANEJA, K. 2019. *End of the Islamic State, but not the end of the ISIS*. [online, citované 14-05-2019]. OBSERVER RESEARCH FOUNDATION. Dostupné na internete: <<https://www.orfonline.org/expert-speak/end-of-the-islamic-state-but-not-the-end-of-isis-49249/>>